

1988 YILI KÖŞK HÖYÜK KAZISI RAPORU

Prof. Dr. UĞUR SİLİSTRELİ

15.8.1988 günü başlamış ve 15.9.1988 günü sona ermiştir. Kazı kurulu Bakanlık temsilcimiz Niğde Müzesi uzmanlarından Hititolog Hilmi Atabey, Uzman Arkeolog Metin Akyurt, Antropolog Arş. Gör. İpek Akyurt, Arkeolog Halil Tekin, Arkeolog Yasemin Atalay ve öğrencilerimizden Nilüfer Sezgin, Ünsal Karakaş, Aysun Alp, Serdar Girginer ve Serhan Gündüz'den oluşmuştur.

Çalışmalarımız yine büyük kuzey ocağında sürdürülmüştür. Açığa çıkarılan yapıların çok özenle örülmüş keskin köşeler yapan oldukça yüksek olarak korunmuş taş temelleri ele geçirilmiştir. Yapılar dikdörtgen ve kareye yakın bölmelerden oluşmuştur (Res. 1). Özellikle kuzeydoğu açmasında II. kata ait bir yapının, taş duvarlarının ve kapı boşluğunun çok yüksek düzeyde bir işçilik gösterdiği anlaşılmıştır¹. Bu duvarlar ve sert, beton gibi tabanlar ayrıca özenle sıvanmışlardır. 1987 mevsiminde bulunan tolos tipi yapının taş bir blokaj üzerine oturduğu anlaşılmıştır (Res. 2).

Bu sene bulunan seramik büyük bir değişiklik göstermemekle beraber, açık fon üzerine kırmızı boyalı kabartma olarak yapılmış geometrik motiflerle bezeli parçalar, ustaların eriştikleri yüksek düzeyi göstermektedir. Birinci katın altında bulunan bu çok renkli örnekler Hacılar ve Canhasan Erken Kalkolitik çağ örneklerine çok yaklaşmaktadır. Ele geçen seramiğin büyük bir bölümü tek renklidir. Kap formlarını kaseler, çanaklar, çeşitli büyüklükteki vazolar ve küpler oluşturmaktadır (Res. 3). Siyah, gri, kırmızı, devetüyü hamurlu kapların bazıları incrustation yöntemiyle süslüdür.

Köşk Höyük'e özgü üzerleri kabartma olarak yapılmış insan, hayvan ve çeşitli motiflerle süslü, özenle yapılmış iri boy vazoların bu sene de ilginç örnekleri parçalar halinde ele geçirilmiştir.

¹ U. Silistreli, "1984 Köşk Höyüğü", Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, VII. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara 1985, s. 129-141; U. Silistreli, "Köşk Höyük 1985", Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara 1986, S. 205.

Kırmızı, kahverengi, bazen bej hamurlu kısa boyunlu veya boynusuz, yivli, yuvarlak gövdeli bu vazolar, kabartma olarak yapılmış elleriyle göğsünü tutan, yanda saç örgüsü görülen, başsız kadın; başı cepheden gövdesi profilden gösterilmiş boğa, geyik, dağ keçisi, arka tarafları helezonlu yılan, kaplumbağa figürleriyle süslüdür (Res. 4). Bu figürle bezeli olanların yanı sıra, gene kabartma olarak yapılmış stilize bitki, göğüs, idol motifleriyle süslenenleri de vardır. Doğaya sadık usta sanatkarlar tarafından yapılmış bu vazoların belirli günlerde yapılan dini törenlerde libasyon kabı olarak kullanıldıkları şüphesizdir. Bu sene bulunan, beyaz fon üzerine kırmızı boyalı elleri ile göğsünü tutan tanrıça figürünün başını vazunun boynu oluşturmaktadır. Gerçekten özenle ve büyük bir beceriyle saç örgüsünün ve kolyesinin ayrıntılarıyla işlendiği bu insan biçimli eşsiz vazo bu senenin en önemli buluntularından biridir.

Evlerin tabanları altına gömülmüş olan 17 mezarın ikisi küp (pithos) olup kalanı basit toprak mezardır. Bebek ve çocuklara ait bu mezarlarda armağan olarak kaşıklı yiyecek kapları, obsidiyen aletler çeşitli taşlardan ve kavkadan kolye taneleri ele geçmiştir.

Bu senenin en önemli ve anlamlı eserlerinden biri de açmanın kuzeybatı kesiminde II. kat tabanı altında bulunan bir mezarda ele geçen, uzun başlıklı, çekik gözlü, dolgun yanaklı, hafifçe gülümseyen, ellerini göğsünde kavuşturmuş, oturan tanrıça heykelciğidir (Res. 5). Kilden yapılmış bu heykelciğin yanı sıra, bir kız çocuğuna ait olduğu anlaşılan bu mezarda gene armağan olarak yiyecek kabı kaşığı, taştan minyatür bir idol, kıvrık geometrik motiflerle süslü kemikten damga mühür ve çeşitli kolye taneleri bulunmuştur (Res. 6).

Bu senede bulunan alet ve silahların tümü obsidiyen, silex, taş ve kemiktendir. Obsidiyen hançer, mızrak, okuçları, delici ve kesici aletler yüksek düzeyde bir işçilik eserleridir.

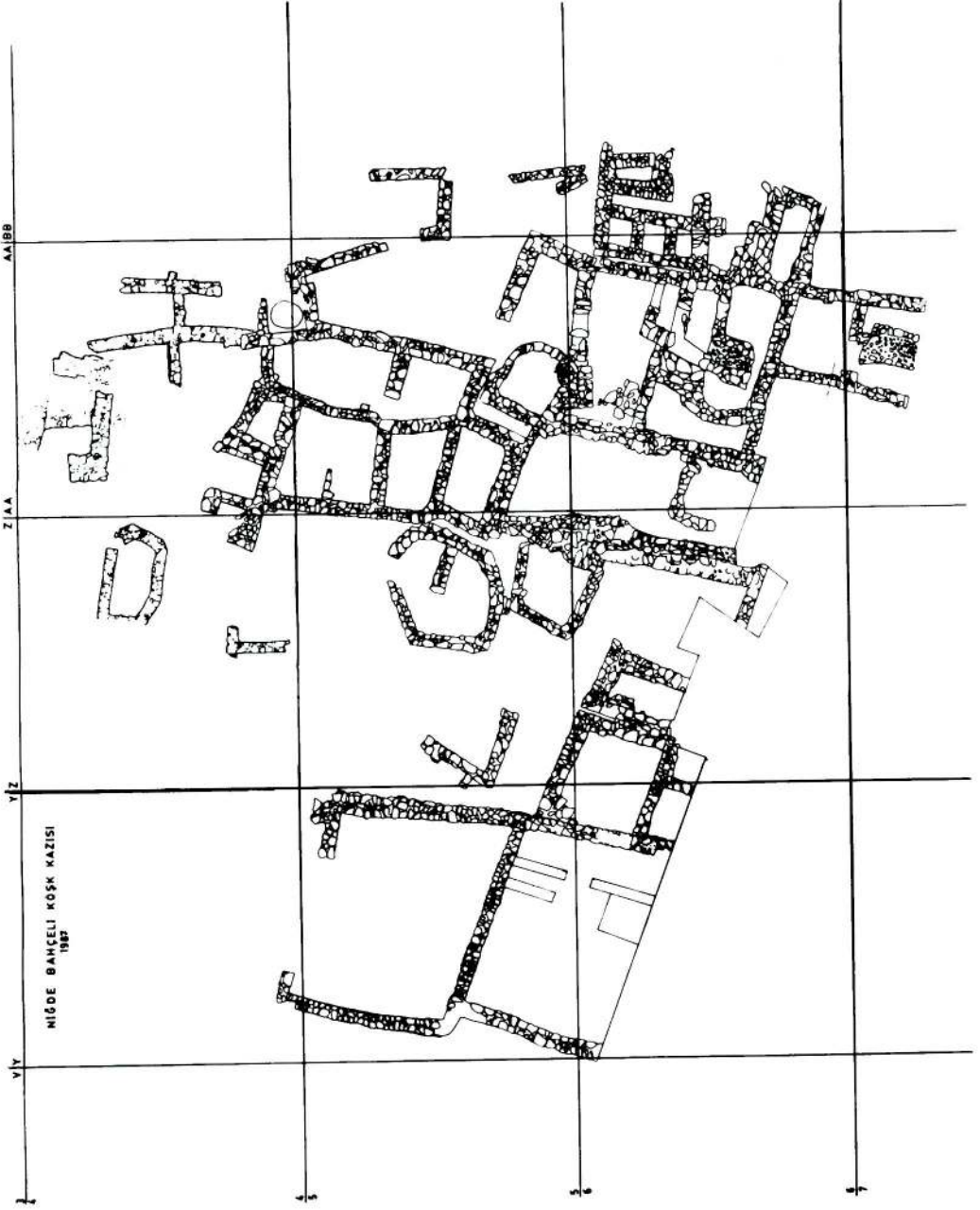
Bugüne kadar yapılan çalışmalarda Köşk Höyük'te dört yapı katı saptanmıştır. Bu yapı katları arasında mimari ve seramik bakımından büyük bir fark yoktur. Bulunan tüm alet ve silahlar, başta obsidiyen olmak üzere çakmak taşı, taş ve kemiktendir. Köşk Höyük bilindiği gibi obsidiyen yatakları bakımından son derece zengin Melendiz dağlarının hemen yakınındadır. Neolitik ve Kalkolitik çağlarda madenin yerini alan bu değerli maddenin geniş bölgeleri içine alan

bir ticareti söz konusudur². Köşk Höyük sakinlerinde bu ticaretin dışında kalmış olmaları düşünülemez. Diğer merkezlerle benzerlik gösteren buluntularda karşılıklı yapılmış olan bu ilişkileri doğrulamaktadır. Köşk Höyük'te II., III. yapı katlarında bulunan renkli seramik bezemesi bakımından, Çatal Höyük Batı (Erken Kalkolitik çağ) ile Canhasan 2-B (Erken Kalkolitik çağ), Kuruçay ve Mersin Yümüktepe XXI-XX. tabakalarında bulunan Erken Kalkolitik çağ renkli seramiğine de yaklaşmaktadır³. Bu verilerin ışığında Köşk Höyük kültürünün Çatal Höyük Geç Neolitik kültürünün geç evresiyle, Çatal Höyük Batı, Canhasan ve Hacılar'ın Erken Kalkolitik çağ kültürleriyle paralellik gösterdiğini belirtmek yanlış olmayacaktır.

² J. Mellaart, *The Neolithic in the Near East*, London 1975, S. 40, 41, Res. 11.

³ J. Mellaart, *Excavation at Hacilar 2 (Plates and Figures)* Lev. LXVI, LXVII; J. Garstang, *Prehistoric Mersin Yümük Tepe in Southern Turkey*, Oxford 1953, Res. 71; R. Duru, *Kuru Çay Höyüğü Kazıları, 1979 Çalışma Raporu*, İstanbul 1980, S. 19, Lev. 5, 6, 7; U. Silistreli, "Köşk Höyüğü 1985", *Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara 1986, S. 204.

Uğur Silistreli

Res. 2

Res. 3

Uğur Silistreli

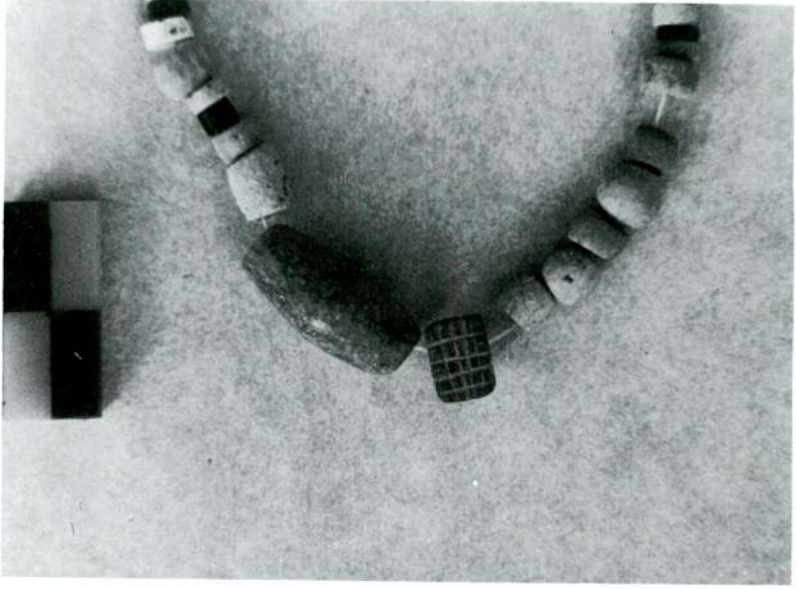

Res. 4

Res. 5

Uğur Silistreli

Res. 6